

Desconstrucció dels estereotips de gènere en famílies homoparentals

La cura dels fills i filles, igual que la realització de les tasques domèstiques, està vinculada a transformacions socials relacionades amb la concepció de la individualitat i les construccions socials que tenen a veure amb la biologia, el sexe, el gènere i els rols establerts. D'altra banda, la quotidianitat i les experiències dels qui tenen cura i dels qui són cuidats permeten analitzar els canvis i permanències en la concepció de la cura en les societats occidentals contemporànies.

En aquest número ens centrarem en les unions homoparentals amb fills o filles, en el marc del

projecte d'investigació sobre "Homes cuidadors", finançat per RecerCaixa, que estan portant a terme conjuntament el Grup AFIN de la Universitat Autònoma de Barcelona (dirigit per Diana Marre) i l'equip de la Universitat Rovira i Virgili (dirigit per Dolors Comas d'Argemir). Indagar sobre la cura que procuren les persones de sexe masculí enfronta a constel·lacions familiars poc habituals fa unes quantes dècades, quan les figures del pare i la mare, construïdes a partir de l'atribució de rols lligades al sexe i la biologia, feien impensable la possibilitat de cuidar i tenir fills/es per una part

Direcció publicació:

Diana Marre
i Beatriz San Román

Continguts d'aquest número:

Diana Arias

Imatges:

Beto Compagnucci

Coordinació:

Victòria Badia

Traducció:

Victòria Badia

Difusió:

Maria Galizia

Subscripció i contacte:

gr.afin@uab.cat

ISSN: 2013-2956

GRUP D'INVESTIGACIÓ
Universitat Autònoma de Barcelona

Amb el suport de

recerCaixa

ACUP Obra Social "la Caixa"

d'homes i dones, les preferències sexuals dels quals sortien de "la norma" heterosexual. Trobem avui la possibilitat de transcendir aquestes limitacions ideològiques, que diversos autors (com Jeffrey Weeks, Florencia Herrera, Marcelo Robaldo o Anne Cadoret) identifiquen com a part de les reivindicacions aconseguides pels moviments LGTBI, en tant que actors legítims en el marc de la seva participació com a ciutadans de ple dret.

L'exploració de les formes de cura exercides en famílies formades per parelles d'homes no sols qüestiona els vincles de parentiu basats "en la sang" sinó que ens permet repensar des d'un nou angle els prejudicis i estereotips de gènere. En aquest text, ho farem a través de les dades provinents de l'observació participant en una trobada de cap de setmana de l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais de Catalunya i de tres estudis de cas de parelles homosexuals que decidiren conformar les seves famílies a través de la figura de l'acolliment familiar permanent, una pràctica compromesa amb la cura de nens, nenes i adolescents, les famílies biològiques o d'origen dels quals no van poder assumir-ne la cria. Les tres fa-

mílies es componen de pares i un fill o filla: una nena de tres anys en un cas, una de sis anys en un altre i, per últim, un jove de setze anys.

Decisions consensuades i solidàries: ni ciència ni burocràcia

D'acord amb els testimonis dels participants a l'estudi, almenys un dels integrants de la parella havia tingut "des de sempre" el desig de tenir fills o filles. Tot i que en un cas relataren que un d'ells va acceptar la proposta de la seva parella, tots manifestaren que tenir fills o filles havia estat una elecció guiada pel desig de ser pares.

Com ha assenyalat Kath Weston, les eleccions no són tan lliures com creiem a vegades, ja que freqüentment requereixen d'un substrat que les permeti, relacionat amb aspectes com la classe, la filiació ètnica o el gènere. En aquest sentit, cal assenyalar que els participants compten amb ingressos econòmics mig-alts i tenen formació universitària. A més, provenen de famílies heteroparentals amb models de cura basats en l'atribució de rols de gènere i tenen edats compreses entre els 35 i els 50 anys. Són persones que han

pres la decisió d'assumir la seva condició sexual en un món que encara mostra certes reticències cap a les orientacions sexuals que s'allunyen del model heteronormatiu i que compten amb possibilitats d'assumir econòmicament la cura d'un fill o filla, en edats considerades "adequades" per fer-ho.

Tots ells havien descartat recórrer a procediments "mèdics", com la insemina-

ció in vitro amb una amiga o la gestació subrogada. Tampoc l'adopció els resultava una opció atractiva, tant pels llargs temps d'espera com per les "traves burocràtiques" (en les seves narratives destaquen que són molt pocs els països que permeten l'adopció a les parelles homosexuals).

Alguns d'ells, en explicar perquè havien escollit l'acolliment com a manera de formar o ampliar la seva família, van fer

referència a la solidaritat i a les condicions d'iniquitat que deixen els nens i nenes sense la possibilitat de ser protegits i cuidats per part de les seves famílies biològiques. Per ells, l'acolliment familiar permanent constitueix una opció que permet restituir a aquests nens i nenes la possibilitat de créixer en família, alhora que satisfà el seu desig de cuidar un fill o filla.

En les seves narratives, la solidaritat ve acompanyada d'un raonament sobre la diferència i l'alteritat. Es fa patent en les explicacions que la seva condició fora de la regla heteronormativa –en relació també amb la seva edat, ja que pertanyen a una generació que va patir l'estigmatització– els ha permès de fer una reflexió sobre l'exclusió i, conseqüentment, l'empatia amb altres persones, la situació de les quals les posa en condicions de desigualtat i assenyalament. De fet, aquesta mateixa premissa els porta a introduir la solidaritat com un dels pilars en la cura educativa, que comença per parar atenció a episodis com, per exemple, no voler deixar una joguina a un altre nen, ocasions que aprofiten per dialogar sobre el tema amb l'objectiu de transferir el valor

de l'empatia i la solidaritat com a pedra de toc en les relacions socials. Un dels nostres interlocutors comparava la situació d'exclusió amb el fet de ser esquerrà i tenir problemes en no trobar-se còmode amb ratolins d'ordinador, pupitres, caixes de canvi del cotxe, etc., o les peripècies que han de fer els pares, mares i persones grans que transiten els espais públics o accedeixen als mitjans de transport plens de barreres arquitectòniques.

El repartiment de tasques en la logística domèstica

Els participants conceben netejar, comprar, planxar o rentar roba com accions mecàniques requerides pel bon funcionament de la casa, però no representen activitats que menyscabin o interrompin altres necessitats més urgents com el desenvolupament de cadascun dels membres de la unió. Gairebé tots els participants de l'estudi tenen una condició socioeconòmica que els permet de contemplar en el seu pressupost l'ajuda externa per als treballs domèstics més pesats, de neteja a fons o planxar la roba, sent el manteniment, la cuina, rentar plats i anar a comprar les activitats compartides. Di-

versos entrevistats manifestaren que si no es pot posar una rentadora, s'aplaça, i que els integrants de la parella són "intercanviables" a l'hora de realitzar aquestes tasques: se les reparteixen o fan torns, però no tenen cap problema en encarregar-se més d'alguna cosa per circumstàncies conjunturals, com una sobrecàrrega de feina o la desocupació d'un dels membres de la parella. La situació comporta que llavors un dels dos membres de la parella assumeixi la major part del treball domèstic.

D'aquesta manera, la regla general sembla ser que la dedicació a les tasques domèstiques es consensua i negocia en funció de les disponibilitats de temps i de les preferències de cada qui (per exemple, quan un membre de la parella sent una més gran necessitat de neteja i ordre, assumeix una major part de les tasques relacionades). Com afirmava un dels participants, "en nuestras parejas, nadie puede esperar llegar a casa y tener la cena servida, todo es negociado".

Les dades recollides en aquest estudi avalen la tesi d'autores com Constanza Tobío, Sandra Dema i Capitolina Díaz, les quals coincideixen en afirmar que, en les

parelles homoparentals, es dona un grau més alt d'equitat pel que fa al repartiment de tasques tradicionalment relacionades, adjudicades i realitzades per les dones en les famílies heteroparentals, on els homes "ajuden" en les feines de casa, tradicionalment considerades femenines. En aquest sentit, la desdramatització del treball domèstic i la possibilitat d'externalitzar-lo constitueixen elements transformadors, en la mesura que la diferència en el nivell d'exigència respecte als ideals de neteja i ordre no es converteix en un retret per a qui és menys exigent, sinó que es transforma en un assumpte de qui ho és més.

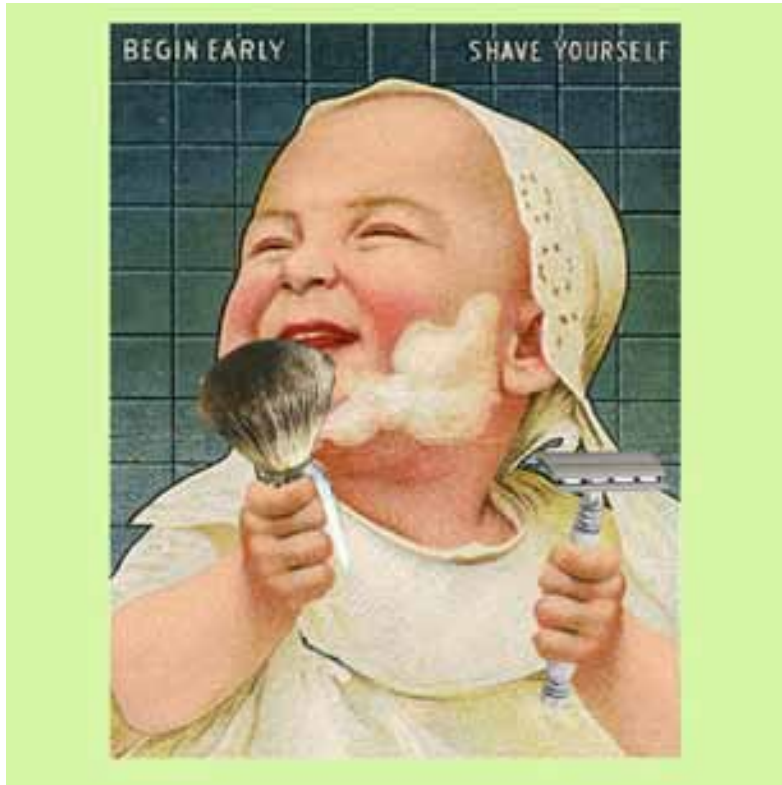
Més enllà dels estereotips

Les característiques atribuïdes a homes i dones a causa dels estereotips es contraposen en parells binaris: interioritat/exterioritat, força/debilitat, expansió/intimitat, etc. De la mateixa manera, les atribucions per a la paternitat i la maternitat s'han organitzat tradicionalment en parells oposats: proximitat/llunyania, afectuositat/fredor, escolta activa/indiferència, etc., atribuïts respectivament a mares i pares.

En les famílies homoparentals les atribucions a la paternitat es vinculen amb la personalitat i l'expressivitat emocional dels integrants de la parella, i no pas amb els rols de gènere construïts sobre les figures de "mare" i "pare". Alguns participants eren més proclius a l'escolta que les seves parelles, alguns més afectuosos físicament, altres més preocupats per

unes coses que per altres... però, en tots els casos, la presència de les atribucions considerades tradicionalment més pròpies del "masculí" es combinaven amb altres considerades més "femenines". En altres paraules, ambdós membres de la parella assumeixen rols tradicionalment adjudicats a un i altre gènere. No obstant això, trobem parelles en les quals un dels membres assumeix més les tasques

domèstiques i la relació d'afecte físic, fet que pot ser interpretat com una reproducció de rols de gènere tradicionals, -on aquest home realitzaria les funcions de la "mare"-, però també es pot interpretar com una mostra de noves masculinitats on els homes assumirien també certs valors tradicionalment assignats a les dones, i especialment a les mares. Així, per exemple, en una de les trobades de famílies gais, s'observà que alguns d'ells podien deixar amb la paraula a la boca a algú quan perdien el seu fill del camp de visió per anar-lo a buscar -actitud que es podria associar a un rol de gènere femení-, mentre que d'altres seguien conversant sense prestar-li més atenció a la falta de visualització del fill -actitud atribuïda tradicionalment als homes i la paternitat-. Aquestes actituds responen a la concepció individual de la cura dels fills i filles o són interioritzacions dels rols de gènere?

Aportacions des de la construcció tradicional del que és masculí

En l'anàlisi etnogràfic realitzat en parelles heterosexuales dins el mateix projecte d' "Homes Cuidadors", s'ha constatat

que els pares dediquen més temps al joc i activitats lúdiques que les mares, tal i com es mostra també en els estudis dels usos del temps de l'Institut d'Estadística de Catalunya i de l'Instituto Nacional de Estadística.

En aquest treball s'ha constatat que els pares gais donen molta importància a l'autonomia, a la relació amb l'exterior a través de l'aventura i el joc. Aquest bolcar-se cap a fora s'atribueix normalment als homes en contraposició al caràcter intimista i reservat que els estereotips de gènere atribueixen a les dones. En aquest sentit, aquest treball constata el valor de la construcció d'allò masculí com a actiu, que es reflecteix en la transmissió conscient per part dels pares gais de la necessitat de conèixer els propis límits, baixar el nivell de autoexigència quan és necessari, mantenir un cert grau d'autosuficiència per fer-se amb l'entorn i prendre la iniciativa (el que podria relacionar-se amb el component d'acció atribuït al masculí). La majoria comenten que els seus fills i filles es fan la motxilla per a l'escola des de molt petits i volen participar en les feines de casa, que comencen per rentar plats, fer neteja i cui-

nar, activitats que viuen en principi com un joc i que permeten l'educació en la autonomia.

Famílies nuclears, però extenses

Com hem trobat en altres investigacions del Grup AFIN en famílies heterosexuales, observem en les unions de parelles gais una pràctica intensiva de la cura, és a dir, una gran inversió de temps i energia en la criança i l'atenció als fills i filles. Tot i que accepten externalitzar el treball domèstic, no estan disposades a fer el mateix amb la cura dels fills i filles i prefereixen reduir la seva activitat social per compartir en família i organitzar el temps entorn d'aquesta premissa. Alguns compten amb familiars o amistats a qui recórrer quan estan malalts o davant d'alguna eventualitat, però la majoria prefereixen combinar-se per no delegar la cura en altres persones. Fins i tot en els moments d'oci, posen en primer lloc el fill o filla, sense que això impliqui renunciar a la companyia de persones amb qui tenen llaços profunds, no necessàriament "de sang". Així, els seus fills i filles creixen envoltats d'amics i amigues dels seus pares que, de la mateixa manera

que succeeix amb la població immigrada, formen xarxes similars a les de les famílies extenses, conformant la "família escollida".

Aquesta articulació que ultrapassa els "llaços de sang" introdueix un interessant element pel canvi social, establint relacions i compromisos familiars similars als que no estan basats en els llaços biològics, sinó en la solidaritat i l'afecte.

La família com a xarxa de vincles i relacions

En els estudis de cas, dins de la unitat conformada per la parella i el seu fill o filla —en tots els casos ens vàrem trobar amb un sol fill o filla—, vàrem poder observar que els participants mantenen i cuiden un diagrama de relacions diverses. Una refereix al grup, a la relació entre els tres components, on els pares prenen les decisions de manera consensuada i els les expliquen als fills/es qui, en funció de l'edat, hi tindran un major o menor grau de negociació o participació. A més, hi trobem un interès per mantenir una relació per part de cadascun dels pares amb el fill o filla, així com per preservar la relació de la parella com a tal.

Aquest interès inclou també el desenvolupament de l'altre membre de la parella, que porta a consolidar activitats en solitari per part de cada un dels seus components, al mutu recolzament i a la creació de les condicions familiars que permetin impulsar el creixement personal i laboral

d'ambdós membres, els seus interessos, *hobbies* i desigs de projecció.

Tot i que tots els entrevistats reconeixen l'adveniment d'un canvi profund a les seves vides amb l'arribada del fill o la filla, també expressen el seu esforç per cuidar la relació de parella i la que mantenen amb els respectius entorns i proximitats. En aquest sentit, ressalten la cura i la relació amb el fill o filla, però també subratllen la importància de cuidar la relació de parella, així com la individualitat de cadascun dels seus membres més enllà del canvi cap a un grup familiar que gira entorn del fill o filla.

Trobem així una aposta per la multiplicitat de les relacions en el si de la família, sorgides precisament en nuclis familiars, els membres dels quals es veuen obligats a "improvisar" pel fet d'estar fora de la normativitat del sexe, el gènere i la procreació.

Apunts sobre polítiques públiques

En el guió de les entrevistes de l'estudi vam introduir preguntes sobre la percepció i les expectatives dels participants en relació al paper de l'Estat pel que fa a la cura. Els components de les parelles ho-

moparentals —al igual dels altres tipus de famílies amb fills/es— reclamen polítiques públiques que facilitin la conciliació de la vida laboral i familiar. Són conscients que, en aquest àmbit, les dones s'emporten la pitjor part, però eleven la proposta a una redistribució de la jornada laboral que permeti l'ampliació de llocs de treball, mitjançant jornades més reduïdes que deixin temps per atendre les necessitats, tant dels membres de la parella, com en relació a la qualitat del temps que poden passar amb els seus fills/es, sense que les tasques domèstiques consumeixin una part important de les relacions a l'interior del nucli familiar.

Advoquen també per un Estat que reconegui la importància de les tasques domèstiques i l'educació de nens, nenes i joves. De la mateixa manera, valoren l'externalització i professionalització dels oficis relacionats amb el treball domèstic i demanen que les polítiques públiques els valorin en la seva justa dimensió. No obstant això, consideren que la cura dels fills/es no s'ha d'externalitzar i, quan això resulta necessari, valoren més la qualitat humana i la proximitat de la persona que ho realitza que la pe-

rícia obtinguda a partir d'una formació tècnica.

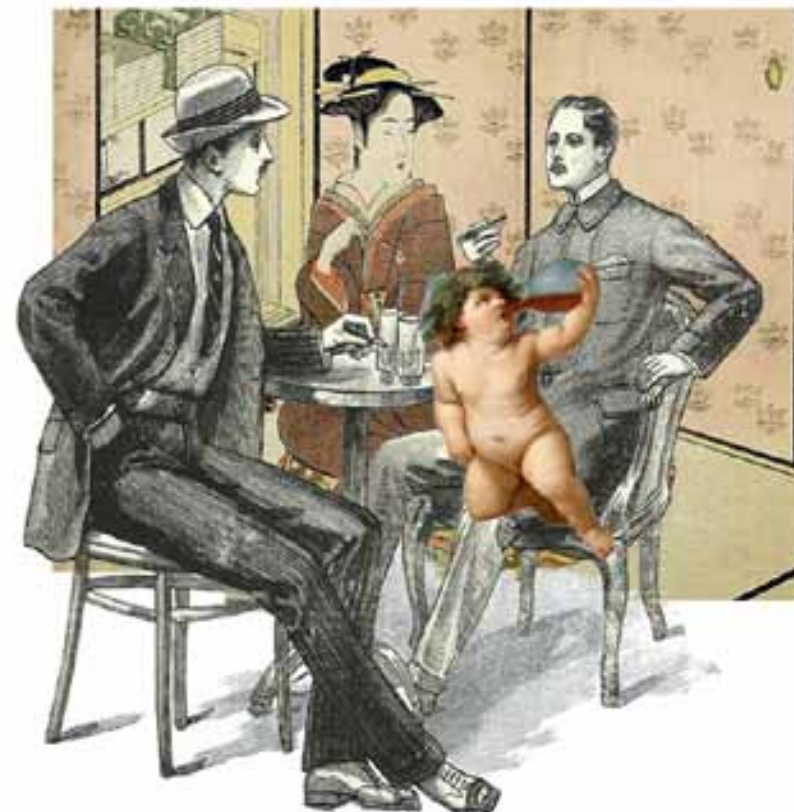
Aquestes opinions dels participants enllacen amb anàlisis i propostes sobre els models de cura a les societats occidentals. En aquest sentit, destaca la idea de Constanza Tobío quan suggereix que "saber, poder i voler" cuidar exigeix nous contextos socials en els quals la cura no es limiti als mandats dels models construïts ni a l'apropiació acrítica dels estereotips que les famílies homoparentals superen en el dia a dia. La reflexió de Tobío apunta cap a la cura com a pràctica social més enllà de la "maternitat", de l'afecció i de la pertinença. L'autora, en preguntar per què no cuiden els homes, posa de manifest els continguts simbòlics de les atribucions de gènere que els pares homosexuals desmenteixen. Per donar aquest salt d'allò individual a allò col·lectiu respecte a l'ètica de la cura, Constanza Tobío resumeix tres tipus de models sorgits del debat de l'equitat de gènere:

1. El model de "*proveïdor universal*", basat en la capacitat proveïdora dels adults, homes i dones, a través de l'ocupació remunerada.

2. El model de "*paritat del cuidador*", que parteix de l'equitat de gènere i suposa la complementarietat en la pràctica de la cura.
3. El model d' "*integració*" o "*cuidador universal*", caracteritzat per l'equitat en la cura que dóna origen a polítiques públiques com la reducció de jornades laborals per compatibilitzar-les amb la cura, així com una major flexibilitat i equitat en les llicències de maternitat/paternitat. En paraules de Tobío, aquest model "integra adequadament la igualtat de gènere, la vida laboral i la cura, exigint una reestructuració en profunditat del món domèstic i de la pròpia família".

A manera de conclusió

La decisió de parelles d'homes de voler cuidar i educar un fill o filla és una conquesta que ha estat possible gràcies a la tasca dels feminismes que emanciparen el gènere de la biologia. Sense aquest pas, hagués estat impossible deslligar-lo de la procreació. Aquesta genealogia permet avui estendre els llaços de parentiu més enllà de les "relacions de sang".

Les famílies homoparentals posen en qüestió la topografia del cos (el sexe) com a substrat de les atribucions simbòliques a les persones, la qual cosa possibilita noves formes diverses i possibles de cura dels fills i filles a occident.

La família "nuclear però extensa", que hem observat a l'estudi de casos presentat en aquest text, fa dirigir la mirada cap

a models més equitatius de cura. En grups aborígens de diverses latituds, els nens i nenes no són responsabilitat exclusiva dels progenitors, sinó de la comunitat. Així succeeix, per exemple, en una branca de la cultura Nasa a Colòmbia, on els nens i nenes no són de qui els van engendrar sinó que és la comunitat qui ha de garantir el seu desenvolupament. També, com ha assenyalat Diana Marre, en aquells contextos on la circulació infantil entre

famílies no comporta estigmatització ni es considera una experiència traumàtica, sinó que fer-se càrrec d'un fill no biològic és una pràctica viscuda de manera "natural" i on "es considera vergonyós reclamar qualsevol forma de propietat sobre els fills biològics".

Per aquestes grups, la protecció de fills i filles recau sobre el conjunt de la societat, una pràctica que reprenen en el nostre context les polítiques de protecció dels menors en situació de risc. En una línia similar, la diputada del Parlament de Catalunya, Anna Gabriel, fent-se ressò del proverbi africà "per educar un nen fa falta tota la tribu", proposa un model comunitari de cura.

Els pares en règim d'acollida amb els qui hem parlat parteixen de la premissa de cuidar a qui no pot ser cuidat. Assumeixen així el repte de la criança i la cura amb totes les implicacions emocionals, materials i immaterials que consignen els nostres costums i lleis sobre la protecció i el benestar dels menors, més enllà de la propietat que reclama la sang, generant en canvi una pràctica solidària amb el gènere humà, més enllà de la biologia dicotòmica. A més, posen en qüestió les

idees sobre el que són o haurien de ser homes i dones que constreixen el desenvolupament integral de les característiques que es consideren pròpies de l'altre sexe i constitueixen, per tant, una espai crític que adverteix sobre la necessitat de reformular els principis culturals dels parells oposats que caracteritzen la lògica occidental.

SOBRE L'AUTORA DEL TEXT

Diana Arias

Diana Arias és llicenciada en Filosofia i Lletres per la Universitat Autònoma de Barcelona i aspirant a doctora en Antropologia Social a la Universitat de Barcelona. És també Coordinadora del grup Contraplano, Laboratori d'Acció Documental, pertanyent a l'Institut Català d'Antropologia (ICA).

Durant els últims quinze anys ha treballat en temes relacionats amb la mobilitat humana, el patrimoni immaterial i la memòria, amb investigacions sobre la migració, l'exili i els treballadors nòmades no formals a Espanya i Colòmbia. A més, junt amb Nadja Monnet, ha desenvolupat recentment una investigació sobre espai públic i adopció transnacional en el si del Grup d'Investigació AFIN, del qual és membre.

Compagina el seu treball acadèmic amb la seva tasca com a tècnica de migració i cooperació internacional.

SOBRE L'AUTOR DE LES IMATGES

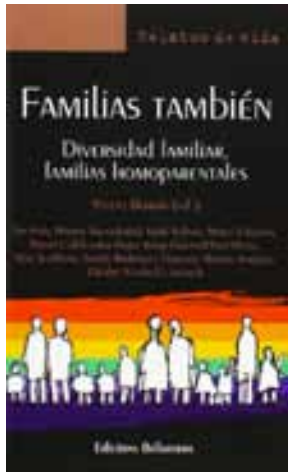
Beto Compagnucci

Arquitecte i dissenyador d'origen argentí, el 1968 va viatjar a Europa i s'instal·là a Ginebra, treballant allà durant un període d'un any. El juliol de 1969, es traslladà a Barcelona per instal·lar-s'hi definitivament. Va exercir la seva professió en diversos estudis d'arquitectura de la ciutat comtal treballant en projectes a Síria, Egipte i Marroc. El 1983 participà en el projecte dels edificis de TV3 Televisió de Catalunya, a la qual s'incorporà durant la posta en marxa, exercint com a Director Artístic fins el 1989. Aquest any es traslladà a València, per treballar com a assessor artístic del recentment creat Canal 9, el llavors nou canal de televisió pública de la Comunitat Valenciana. Posteriorment va actuar com a assessor i dissenyador per a la FORTA (Federació d'Organismes de Ràdio i Televisió Autònoms), per als dos canals de Televisión Española i per a nombrosos canals autonòmics i locals, entre ells Barcelona Televisió.

El 1998, associat amb Beatriz San Román, va dissenyar atraccions per al parc temàtic Terra Mítica a Benidorm, ocupant-se també de la supervisió artística d'atraccions especials fins a la seva apertura l'any 2000.

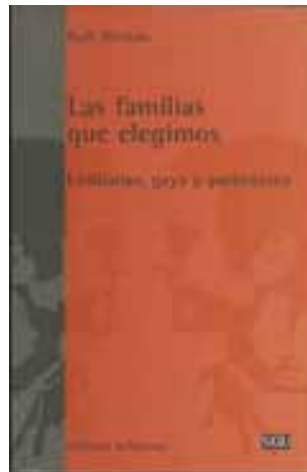
Des de fa deu anys es dedica a la producció de collages. Ha publicat dos llibres amb els seus treballs: *Memorias de un elefante* i *Pequeños relatos ilustrados*. A principis de l'any passat, començà a participar a www.losdias-contados.com, un projecte que reuneix nombrosos artistes del collage que produeixen una peça diària, a partir d'una imatge comuna continguda en un calendari que es publica anualment.

PER LLEGIR

Borràs, V. (ed.) (2014)
Familias también: Diversidad familiar, familias homoparentales
 Barcelona: Edicions Bellaterra

El llibre recull deu relats de vida (dos d'ells escrits a duo) on s'exposen les dificultats, les lluites i també les alegries que les persones LGBT (lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals) han hagut d'afrontar per poder ser mares i pares, en processos personals i de parella, diferents i desiguals dels patrons estàndard del model de constitució familiar hegemònic (mare i pare). Les històries d'aquest llibre estan carregades d'humanitat, en la qual autors i autors no busquen res més que l'acceptació, el reconeixement i el respecte de la societat, en molts casos sense ser conscients que amb el seu exemple estan contribuint a millorar els entorns, els espais i les persones amb qui comparteixen la vida.

Weston, Kath (1997)
Las familias que elegimos: Lesbianas, gays y parentesco
 Barcelona: Edicions Bellaterra

Mitjançant el seguiment històric de les reivindicacions de gais i lesbianes des de la dècada de 1980, Kath Weston ofereix una anàlisi sobre les configuracions familiars, les reivindicacions de drets civils i l'amalgama d'experiències entorn del parentiu en els nostres dies. A mesura que el moviment gai cobrava força els anys setanta, "sortir o no sortir de l'armari" es convertí en un tema quotidià. Ara bé, encarar aquesta qüestió significava considerar la possibilitat que el vincle biològic no fos suficient per determinar el parentiu o per fer que perdurés. El parentiu començava així a semblar més un problema d'esforç i d'elecció que un vincle permanent i inamovible o un dret inalienable.

Cadoret, A. (2003)
Padres como los demás: Homosexualidad y parentesco
 Barcelona: Editorial Gedisa

Una anàlisi crítica sobre els prejudicis entorn del desenvolupament dels nens i nenes criats per parelles del mateix sexe. A partir d'un estudi realitzat amb la participació de famílies gais i lesbianes, Anne Cadoret desvirtua la vigència de la "sagrada família" i desmunta els prejudicis sobre formes d'unió familiar estigmatitzades per alguns sectors.

PER VEURE

Nicholls, L. i Gómez, R. (2014)

Nicolás tiene dos papás

Xile: Movilh

Produït pel Movilh (Movimiento de Integración y Liberación Homosexual), està adreçat a nens/es d'entre 4 i 8 anys. Explica la història d'un nen anomenat Nicolás, que viu junt amb els seus pares Pablo i Sebastián, i de la relació que tenen tots ells amb Clara, la mare de Nicolás.

Moro, R. y Duzszczak, M. (2012)

Familias por igual
Argentina, 68 min.

Realitzat de manera independent, aquest documental dels argentins Rodolfo Moro i Marcos Duzszczak té com a objectiu que el públic reflexioni sobre el matrimoni igualitari i l'adopció per part de famílies homoparentals. En aquest s'entrellacen històries de la vida de diverses famílies homoparentals amb declaracions de personalitats públiques argentines. Una de les històries recull el testimoni d'un noi de 16 anys que el 2010 va enviar una carta al Senat argentí parlant de com és ser fill d'un homosexual. "*Sé que hay gente a la que no le gustan los matrimonios de homosexuales y menos que tengan hijos, pues yo soy hijo de homosexuales y digan lo que digan, ellos son mi familia*", va escriure el noi.

Lemhagen, Ella (2008)

Patrick 1,5
França, 97 min.

El matrimoni gai format per Sven i Göran està en tràmits per adoptar un nen, però es troben amb dificultats, ja que la majoria de països amb nens/es disponibles per a l'adopció no accepten les parelles gais com a adoptants. Göran és el que està més ansiós per ser pare, perquè Sven ja té una filla del seu matrimoni anterior, una noia de 16 anys que no està massa contenta amb la sortida de l'armari del seu pare. Per fi reben una carta d'assumptes socials que els informa que se'ls ha assignat un nen d'un any i mig. Però el dia assenyalat, en lloc d'aquest nen es presenta Patrik, un delinqüent juvenil de quinze anys que no vol viure amb un parell de gais. [Wikipedia]

Garenq, Vincent
(2008)
Como los demás
França, 90 min.

Emmanuel i Philippe són una parella perfecta que s'estima i a qui tot li va bé, fins el moment en què Emmanuel sent la necessitat de ser pare. A pesar que Philippe no està d'acord i arriscant la seva relació, decideix seguir endavant. Per poder ser pare a través d'una adopció, decideix fer-se passar per heterosexual i solter, però les coses no surten com les havia planejat. Coneix llavors a Fina, qui li proposa gestar un fill per a ell. Però les coses canvien quan poc a poc Fina es va enamorant del seu amic. [Filmafinnity]

Cholodenko, Lisa
(2010)
Los chicos están bien
EE.UU., 109 min.

Nic i Jules són una parella de lesbianes que viuen amb els seus dos fills adolescents: Joni i Laser, ambdós fruit de la inseminació artificial. El que obsessiona als dos nois és conèixer el seu pare biològic, un tal Paul, qui va donar el seu semen a una clínica quan era jove. Amb 18 anys acabats de fer, Joni s'acull al dret de sol·licitar informació sobre el seu pare i decideix trucar-lo. [Filmafinnity]

Loza, Gustavo
(2011)
La otra familia
Mèxic, 105 min.

Hendrix viu amb la seva mare, la qual no pot cuidar-lo per causa de la seva addicció a les drogues. La seva amiga Ivana rescata el nen del seu apartament, però la proximitat d'un viatge la portar a acudir al seu amic Jean Paul perquè se'n faci càrrec. Ell i José María, la seva parella, es fan càrrec d' Hendrix, però ben aviat s'hauran d'enfrontar als dilemes plantejats per la reparició de la mare, qui baralla diverses opcions sobre el futur del noi que impliquen separar-lo de la família que ara conformen.

NOTÍCIES AFIN

Tallers AFIN a Valladolid i Extremadura

Durant el mes de novembre, la Dra. Beatriz San Román ha impartit quatre tallers, dos a Valladolid i dos a Extremadura. Els primers, organitzats per ARFACYL (Asociación Regional de Familias Adoptivas de Castilla y León), portaven per títol "*Ni domados ni consentidos: la educación como acompañamiento*". Els tallers s'organitzaren en dos blocs, en el primer dels quals es treballà sobre com fomentar l'autonomia i la seguretat emocional, i es proposaren estratègies per descodificar el comportament de nens, nenes i adolescents i desenvolupar la seva autoestima, autonomia, respecte i cooperació amb els altres. El segon bloc se centrà en estratègies de comunicació familiar perquè tots els membres de la família se sentissin escoltats i respectats.

Amb el títol de "*Prevenir las dificultades de aprendizaje de niños y niñas adoptados*", els altres dos tallers es realitzaren respectivament en els *Centros de Profesoras y Recursos* de Càceres i Badajoz de la Junta de Extremadura, de la mà de la Creu Roja d'Extremadura i com a part de l'oferta de formació continuada per a orientadors/es escolars i professorat de primària i secundària.

Diana Marre a l'École des Hautes Études en Sciences Sociales

La Dra. Diana Marre està realitzant una estada com a professora invitada a L'École des Hautes Études en Sciences Sociales (EHESS) de París on el 17 de novembre va impartir la sessió "*Displaced children and stolen babies. State of exception, fear and public secrets in contemporary Spain*" al seminari de l'EHESS "*Entre Ego de la parenté et 'je' du langage: la personne*". Durant la mateixa estada va inaugurar el 28 de novembre el Seminari Internacional de l'EHESS amb la conferència "*Outsourcing reproduction in Spain. Transnational adoption, gametes donation, embryos adoption and surrogacy*", on va parlar de la situació d'externalització de la reproducció a l'estat espanyol.

Macrojornada sobre Gestació Subrogada i Debat sobre la Preservació de Fertilitat a París

La Dra. Diana Marre també va participar de la mega jornada sobre gestació subrogada titulada "*La gestation pour autrui: resituer la France dans le monde. Représentations, encadrements et pratiques*" realitzada en el Museu Nacional d'Història Natural de París, els dies 17 i 18 de novembre del 2016. En aquesta jornada es van analitzar els aspectes legals i jurídics de la gestació subrogada, els actors que participen dels processos de la gestació subrogada i, per últim, la situació de la gestació subrogada a França.

Finalment, la Dra. Diana Marre també va participar el 25 de novembre del "*Débat sur l'autoconservation ovocytaire pour raison d'âge*", realitzat a l'Hospital Públic de Cochin (París) on es va parlar de la vitrificació (congelació) d'òvuls per motiu d'edat comparant la situació de França amb altres països com Espanya, Canadà o Japó i des de diverses perspectives biomèdica, jurídica i psicosocial.